Teknologiateollisuus

Eduskunnan ympäristövaliokunnalle 8.9.2022

Viite: Sähköpostitse saapunut asiantuntijalausuntopyyntönne 24.8.2022, YmV 9.9.2022

Asiat:

U 50/2022 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi teollisuuden päästöistä (teollisuuspäästödirektiivin muuttaminen)

ja

U 51/2022 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi teollisuuslaitosten ympäristötietojen ilmoittamisesta ja teollisuuspäästöportaalin perustamisesta (päästöportaaliasetus)

Teknologiateollisuus ry kiittää mahdollisuudesta lausua otsikkoasioissa ja esittää lausuntonaan kunnioittavasti seuraava:

Tiivistelmä lausuntomme pääviesteistä:

- Ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi, ympäristökuormituksen vähentämiseksi ja kiertotalouden tukemiseksi ehdotettujen toimenpiteiden tulee olla toteuttamiskelpoisia ja aidosti edistää asetettuja tavoitteita.
- Teollisuuslaitosten ympäristöjärjestelmien käytön tulee jatkossakin säilyä ei-sitovana vaatimuksena. Ympäristöhyötynäkökulma tulee näin paremmin huomioitua verrattuna tilanteeseen, jossa ympäristöjärjestelmä olisi teollisuuslaitokselle pakollisena vaatimuksena.
- Päästöjen hallinnan kokonaistarkastelu tulisi säilyttää teollisuuspäästödirektiivissä kantavana periaatteena.
- BAT-päästötasojen osalta tulee jatkossakin olla mahdollista asettaa päästöraja-arvot koko vaihteluvälin alueella.
- Ympäristötehokkuuden raja-arvoista ja BAT-päätelmien päästötasoista tulee olla perustelluista syistä mahdollista poiketa.
- Ehdotuksesta syntyvää hallinnollisen taakan kasvua tulee hillitä ja varmistaa, että se on oikeassa suhteessa siitä saatuun lisäarvoon nähden.
- Ehdotettujen seuraamusten osalta tulee huomioida niiden yhteensopivuus kansallisen oikeusjärjestelmän perusratkaisujen kanssa.
- Ehdotetun teollisuuspäästödirektiivin soveltamisalan laajentamisen osalta viittaamme Kaivosteollisuus ry:n lausuntoon ja tuemme siinä esitettyjä näkökohtia.
- Laitoskohtaisten tietojen julkistamisvaatimusten osalta tulee huomioida yritysten liikesalaisuuksien säilyminen.

Teknologiateollisuus ry

Eteläranta 10, PL 10, 00131 Helsinki
Puhelin 09 192 31
www.teknologiateollisuus.fi
Y-tunnus: 0215289-2

Lausunto

Tausta

Euroopan komissio antoi 5.4.2022 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi teollisuuden päästöistä annetun direktiivin ja kaatopaikoista annetun direktiivin muuttamiseksi. Direktiiviehdotus on osa komission joulukuussa 2019 julkaisemaa Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaa, jonka mukaisesti komissio aikoi tarkastella uudelleen EU:n toimenpiteitä suurten teollisuuslaitosten aiheuttaman ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi. Direktiiviehdotus kytkeytyy myös muihin komission julkaisemiin toimintaohjelmiin.

Direktiiviehdotuksessa laajennettaisiin direktiiviin soveltamisalaa, muutettaisiin kaikkia laitoksia koskevia yleisiä vaatimuksia, täsmennettäisiin ympäristölupien lupamääräysten asettamista, täsmennettäisiin parhaan käyttökelpoisen tekniikan päätelmien laatimista, edistettäisiin kansalaisten tiedonsaantia ja vahvistettaisiin osallistumisoikeuksia, edistettäisiin teollisten innovaatioiden käyttöönottoa, laadittaisiin teollisuudelle siirtymäsuunnitelmat kohti puhdasta tuotantoa, kiertotaloutta ja ilmastoneutraalia toimintaa, säädettäisiin yksityiskohtaisemmin rangaistuksista ja annettaisiin haitankärsijöille mahdollisuus saada korvauksia teollisuuslaitosten tai eläinsuojien aiheuttamista terveyshaitoista sekä ehdotettaisiin kevennettyä lupamenettelyä eläinsuojille. Lisäksi direktiiviehdotuksessa esitetään eräitä teknisluonteisia muutoksia ja muutoksia siirretyn säädösvallan käyttöön.

Teknologiateollisuus ry:n näkemykset ehdotuksiin

Teknologiateollisuus pitää tärkeänä edistää keinoja, joilla hillitään ilmastonmuutosta ja edistetään vesistökuormituksen vähentämistä, turvallisia materiaalikiertoja ja tuetaan kiertotaloutta. Samalla on ehdottoman tärkeää, että tehtävät toimenpiteet ovat toteuttamiskelpoisia ja aidosti edistävät asetettuja tavoitteita. Valtioneuvoston tavoin pidämme tärkeänä, että jatkovalmistelussa hillitään ehdotuksesta syntyvän hallinnollisen taakan kasvua ja varmistetaan, että se on oikeassa tasapainossa siitä saatuun lisäarvoon nähden.

Teollisuuspäästödirektiivin soveltamisalan ehdotetun laajentamisen osalta valtioneuvosto pitää perusteltuna metalli- ja teollisuusmineraalikaivosten lisäämistä soveltamisalaan ottaen huomion näiden aiheuttamat merkittävät päästöt. Olemme tutustuneet Kaivosteollisuus ry:n kantaan asiassa ja tuemme siinä esitettyä.

Kaikille teollisuuslaitoksille, lukuun ottamatta eläinsuojia, ehdotetaan otettavaksi käyttöön ympäristöjärjestelmä. Valtioneuvosto tukee kannassaan ehdotusta teollisuuslaitosten pakollisista ympäristöjärjestelmistä ja näiden sisältövaatimuksista kuitenkin niin, että toiminnanharjoittajille ei tulisi syntyä velvoitetta ottaa käyttöön tiettyä ympäristöjärjestelmää. Teknologiateollisuus katsoo, että ympäristöjärjestelmistä ei tulisi tehdä teollisuuslaitoksille pakollisia vaatimuksia. Ympäristöjärjestelmien käyttö on jo nykyisellään mukana kaikkien teollisuuslaitosten BAT-päätelmissä ei-sitovana vaatimuksena, ja näkemyksemme mukaan se tulisi säilyttää tällaisena. Useilla teollisuuslaitoksilla on jo vapaaehtoisia ympäristöjärjestelmiä, ja tähän vapaaehtoisuuteen kannustaminen on

perusteltua. Pakollinen ympäristöjärjestelmä aiheuttaa yrityksille väistämättä suurta hallinnollista taakkaa, ja on syytä punnita tarkkaan tämän lisätaakan mielekkyys suhteessa siitä odotettaviin hyötyihin. On huomattava, että ympäristöjärjestelmän ehdotettu sisältö on lähtökohtaisesti katettu jo olemassa olevilla vaatimuksilla. Esimerkiksi vaatimus vaarallisten kemikaalien kemikaaliluettelosta ja niiden riskinarviosta sisältyy olemassa olevaan kemikaalisääntelyyn. Ympäristöhyötynäkökulmasta vaatimus pakollisesta ympäristöjärjestelmästä ei nähdäksemme ole perusteltu. Suhtaudumme varauksella myös ehdotukseen ympäristöjärjestelmien julkaisemisesta kokonaisuudessaan yleisessä tietoverkossa. Tämänkin vaatimuksen toteuttamiskelpoisuutta ja tarkoituksenmukaisuutta on syytä selvittää tarkemmin jatkoneuvotteluissa.

Teknologiateollisuus tukee valtioneuvoston kantaa, jonka mukaan BAT-päästötasojen osalta tulisi jatkossakin olla mahdollista asettaa päästöraja-arvot koko vaihteluvälin alueella. Eri päästöjen hallinnan kokonaistarkastelu tulisi säilyttää direktiivissä kantavana periaatteena. Pidämme tärkeänä sitä, että päästöraja-arvot voidaan jatkossakin asettaa koko vaihteluvälin alueella. Laitos voi päästää eri epäpuhtauksia, eikä se voi noudattaa alhaisimpia päästöraja-arvoja jokaiselle yksittäiselle parametrille. BAT-päästötasojen vaihteluväli kuvastaa sitä tosiasiaa, että tietynlaista tekniikkaa ei aina voida käyttää laitosten välisten erojen vuoksi (esim. erot laitoksen rakenteessa, koossa ja kapasiteetissa), teknisistä esteistä johtuen tai erilaisista ristivaikutuksista johtuen, jotka kaikki vaikuttavat siihen ympäristönsuojelun kokonaistasoon, joka on saavutettavissa parasta käyttökelpoista tekniikkaa käytettäessä.

BAT-poikkeaman mahdollisuus on jatkossakin syytä säilyttää, jotta vältytään kohtuuttomilta kustannuksilta yksittäisten laitosten osalta tilanteissa, joissa päästöjen vähentämisellä ei saada aikaan merkittäviä ympäristöhyötyjä. Valtioneuvoston tavoin Teknologiateollisuus katsoo, että myös ympäristötehokkuuden raja-arvoista tulisi olla perustelluista syistä mahdollista poiketa samalla tavallla kuin BAT-päätelmien päästötasoista.

Teknologiateollisuus suhtautuu valtioneuvoston tavoin varauksella seuraamuksia koskeviin ehdotuksiin. Korostamme valtioneuvoston kannassakin esiintuotua näkemystä, jonka mukaan direktiiviehdotuksen jatkovalmistelussa tulee varmistaa, ettei lopullinen säädös sisällä kansallisen oikeusjärjestyksen perusratkaisujen vastaisia velvoitteita ja että seuraamuksia koskevat ehdotukset ovat yhdenmukaisia EU:n toimielimissä käsittelyssä olevan ympäristörikosdirektiiviehdotuksen kanssa.

Päästöportaaliasetuksesta

Asetusehdotuksen tarkoituksena on helpottaa päästöjen vähentämistoimien seurantaa lisäämällä yleisesti saatavilla olevaa tietoa laitosten todellisesta suorituskyvystä. Komission tarkoituksena on yhtenäistää teollisuuspäästödirektiivin ja E-PRTR-asetuksen soveltamisalaa, jotta ne nivoutuisivat paremmin yhteen ja niiden toimeenpano helpottuisi. Ehdotukset teollisuuspäästödirektiivin ja teollisuuden päästöportaaliasetuksen yhdenmukaistamisesta soveltamisalan ja säänneltävien päästöjen osalta ovat lähtökohtaisesti kannatettavia. Haluamme kuitenkin kiinnittää huomiota siihen, että laitoskohtaisten tietojen julkistamisvaatimusten osalta tulee huomioida yritysten liikesalaisuuksien säilyminen.

Lisätiedot:

Asiantuntija Tiina Fiskaali
Sähköposti: tiina.fiskaali@teknologiateollisuus.fi
Puhelin: 040 545 0195

Johtaja Helena Soimakallio
sähköposti: helena.soimakallio@teknologiateollisuus.fi
puhelin: 040 550 7706